

Forurensnings-situasjonen i Østfold sett fra svensk side

Av Torsten Trulson

Torsten Trulson er viseordfører i Strömstad.

*Innlegg på seminar i Sarpsborg
12. mai 1987.*

Inledningsvis vill jeg takke for innbjudan att medverka vid detta möte. I programmet presenteras jag som varaordfører i Strömstads kommun. Själv vill jag dock framst se min roll här idag som ordförande för socialdemokraterna i Strömstad och som representant för miljöforum.

Som utgångspunkt för mitt inlägg idag kommer jag att utgå från oss som är brukare av naturen till friluftsliv, rekreation och sysselsättning och min syn på miljöförstörning kontra industrin och sysselsättningen.

Om man helt okritiskt ser på naturen i norra Bohuslän kan man förledas att tro att här har vi en helt opåverkad natur

- Vi har ett glittrande rent hav
- Vi har en ren luft. Vid klar sikt ser vi fjällen i Telemark.
- Våra skogar är opåverkade av miljöförstörningen.

Men detta är en falsk bild.

- Vi vet att havet är sterkt förorenat från land.
- Vi vet att luften är förorenad av svavel o.d.
- Vi vet at våra skogar är skadade.

Överhuvudtaket är det så att vår natur i Strömstad är mycket *stresad* av olika föroreningar som kommer i första hand utifrån. Det tragiska för oss är att nästan all förorening som påverkar oss kommer från andre håll. Och därmed har vi själva mycket svårt att genom egna insatser påverka vår miljö.

Vår oppgift blir därför i huvudsak att försöka påverka och ibland kritisera utomstående för att de skall ta sitt ansvar för miljön.

Hur kan jag då påstå att nästan all miljöpåverkan kommer utifrån?

JO! Norra Bohuslän är ett glest befolkat område med en liten industri och såvitt jag vet finns det ingen industri i Strömstad som släpper ut miljøgifter.

— Kommunen har så sent som för ett år sedan byggt ut och moderniserat vårt avlopsreningsverk. Så idag renas avloppsvattnet mekaniskt, biologiskt och kemiskt.

— Däremot är det nog så att jordbruket med sina nye metoder og gifthanvändning bidrar till att försämra miljön.

— Även användningen av olja till oppvärmning utgör ett bidrag til sämre miljö.

Men miljöpåverkan är trots allt liten, med de ringa tillskott som dessa gör här i Strömstad. Trots detta inser jag att det är viktigtt att även dessa utsläpp minskas.

Var kommer då våra miljöproblem ifrån?

Först har vi luftföroreningarna som kommer från England och övriga Europa med syrvästvindarna. I detta sammanhäng är det värt att nämna E6 och bilarna med sina kväve-utsläpp. Det är helt nödvändigt kräve-utsläppen minskas radikalt från bilarna.

Kväve-utsläpper har inneburit att skogen är skadad
att sjöar och vattendrag försuras
att på grund av detta tungmetaller fälls ut, vilket i sin tur innebär att vattentäkterna skadas
och slutligen att havet påverkas av de tungmetaller som fälls ut.

Och då kommer jag till slut in på det som vi anser vara det största miljöhotet för oss i Strömstad. Det är kanske fel att kalla det för hot, när det redan idag är en verklighet, att nersmutsningen i havet håller på att utvecklas till en katastrof.

Vi ligger mycket utsatt, och den faran förstärks av att Baltiska strömmen och Golfströmmen bildar en virvel i havet som i sin tur fungerar som en propp utanför kusten.

Detta innebär att det förorenade vattnet från Glomma, Idefjorden och i viss mån kanske också Oslofjordens smutsiga vatten stannar kvar här i området, med de negativa effekter det får.

I detta känsliga läge rinner således Glomma med sin smuts ut.

Redan idag är halva Strömstads kuststräcka så starkt förorenad av norska utsläpp att den i det närmaste är helt värdelös för både fiske och rekreation. Får denna utveckling (tragedie) fortsätta kommer fisket och turistnäringen i Strömstad inom några år enbart att vara en spillra av vad den är idag.

Vi är nära katastrofen. Havet utanför Strömstad är förändrat. Stora havsområden kring Koster har döda bottenar. Dessa vatten var för 10 år sedan ett av de mest fiskrika vattnen i Bohuslän. Här avgjordes en gång EM i havsfiske. Man fick rikligt med rocka, helgefzlundra, haj, torsk osv.

Idag är det endast ett slöseri med drivmedel att åka dit ut för att försöka få dessa fiskar. Detta är ett konkret exempel på hur havet under de sista 10 åren är på väg mot sin förintelse; Det är också ett exempel på människans rovdrift på havet. *Och i detta fall vet vi var problemen kommer ifrån. Och detta är ert ansvar i Norge att göra något åt. Vi kan inte längre stillatigande se hur vår livsmiljö försämras.*

Redan på 50-talet upptäckte vi här i Strömstad hur havet försämrades. Då gällde det först och främst Idefjorden och den nedsmutsning som där pågick.

Det fanns en man som hette Fritz Olsson. Han bodde vid Idefjorden. Han var tullare vid Idefjorden. Han var också en socialdemokratisk kommunpolitiker. Man kan säga att han var vår förste och kanske än id ag den störste miljöaktivisten i Strömstad.

I 20 år slogs han med svenska och norska myndigheter om att något måste göras åt nedsmutsningen av Idefjorden.

År 1975 fick han sin belöning då dåvarande miljövernminister Gro Harlem-Brundtland var i Strömstad och presenterade den norska regeringens beslut om rening av Idefjorden.

Den dagen var en stor dag för Fritz och oss övriga i Strömstad. Vi sade, Äntligen gör norrmännen något åt nedsmutsningen. Ett hopp om att också Glomma skulle göras något åt tändes i Gro Harlem-Brundtlands uttalande att nu står Glomma i tur att åtgärdas.

Idag tolv år senare har det som vi vet ännu inget konkret hänt. Istället har miljö-

förstöringen ökat. Vårt hopp står till de löften som Sissel Rönbeck gav i Strömstad och Halden 1986, om krafttag skulle tas mot föroreningarna i Glomma.

Vi på svensk sida ser med tillfredsställelse på det starka tryck som här på norsk sida finns för att skapa en bättre miljö.

Men vi har också noterat att det finns motstånd mot att ta tag i problemen.

— Argument som. Vi har inte teknik. Det kostar för mycket.

— Det är en fara att vissa arbetsplatser försvinner.

Inget av dessa argument är relevant idag när vi vet allt vad miljöförstöringen innebär.

Det är en mycket kortsiktig politik att avstå från miljöåtgärder av ekonomiska skäl.

Faktum är att en förstörd miljö är dyrare att reparera än att förstöra. Och vad gör vi när vår miljö är helt förstörd och ej längre möjlig att reparera.

Jag vänder mig mot att industrins profithunger skall hindra vår strävan att få en bättre miljö och bättre livsbetingelser i framtiden.

Och jag tror inte på att teknik saknas för att rena utsläppen. Jag väljer här att

citera Birgitta Dahl, svensk miljöminister, som på et ungefär sa så här til repr. för Saugbruks.

«I Sverige har vi lärt oss att när vi ställer krav til industrin att minska sina utsläpp, finns det en sådan kunnskap i industrin att dom i regel løser problemene tillfredsstøllende» slut citat.

Och skulle det till slut vara så att det är omöjligt att rena utsläppen, ja, då får man väl offra några arbetstillfällen.

För det är ju så att bra miljö på lång sikt är viktigare än något annat. Och det är även så att man tack vare en god miljö kan skapa andra jobb.

Vi på svensk sida ställer nu vårt hopp till de politiker, myndigheter och andra som kräver krafttag mot den miljöförstörelse som pågår.

Vi ser också med tillfredsställelse på den folkliga opinionen som växer sig allt starkare här på norsk sida.

Historisk har det visat sig att vattnet alltid varit en viktig resurs i samhällets utveckling.

Idag förstör människan denna resurs. Låt oss gemensamt försöka förhindra detta.

Jag skall avsluta med att citera vad Gro Harlem-Brundtland sade i Strömstad 1985.

«Att skicka sin egen skit till grannen är egoism och kortsynthet satt i system.»